

Nr 101

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1972: 435) om överlastavgift; given den 5 april 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

BENGT NORLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås bl. a. en bestämmelse i lagen (1972: 435) om överlastavgift som innebär att överlastavgift kan efterges eller ned-sättas då särskilda omständigheter föreligger.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1972:435) om överlastavgift

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1972: 435) om överlastavgift dels att 9 § skall ha nedan angivna lydelse, dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 8 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 a §

Överlastavgift får nedsättas eller efterges då särskilda omständigheter föreligger.

Fråga om nedsättning eller eftergift prövas av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

9 §

Bestämmelserna i 1 § tredje stycket, 2 § första stycket, 4 § andra stycket, 5 a, 8, 15 och 17 §§ förordningen (1922: 260) om automobils katt äger motsvarande tillämpning på överlastavgift.

Denna lag gäller ej i fråga om fordon som brukas av krigsmakten enligt skriftligt avtal med militär myndighet.

Bestämmelserna i 6, 8, 31, 32 och 43 §§ vägtrafikskatteförordningen (1973: 601) äger motsvarande tillämpning på överlastavgift.

Denna lag gäller ej i fråga om fordon som

är registrerat i militära fordonsregistret,

brukas av krigsmakten enligt skriftligt avtal med militär myndighet,

är taget i anspråk med nyttjanderätt enligt allmänna förfogandelagen (1954: 279), rekvisitionslagen (1942: 583), beredskapsförfogandelagen (1942: 584) eller civilförsvarslagen (1960: 74).

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, men tillämpas även i fråga om överlastavgift som påförts före ikraftträdandet.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet den 5 april 1974.

Närvarande: statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen (1972: 435) om överlastavgift* och anför.

Lagen (1972: 435) om överlastavgift trädde i kraft den 1 april 1973. Överlastavgift utgår om lastbil, buss eller släpvagn, som drages av bil, framförs på väg med högre axeltryck, boggitryck eller bruttovikt än som är tillåtet för viss axel eller boggi på fordonet eller för fordonet, fordonståget eller vägen. Vid bestämmande av den avgiftspliktiga överlasten tillåts vissa avdrag — för framaxel på bil 500 kilogram, för annan enkelaxel 1 000 kilogram och för boggi 1 500 kilogram. För den avgiftspliktiga överlasten beräknas avgiften på följande sätt.

100 kr. per 100 kg av de första 2 000 kg

200 kr. per 100 kg av nästa 2 000 kg

300 kr. per 100 kg av nästa 2 000 kg

400 kr. per 100 kg av nästa 2 000 kg

500 kr. per 100 kg av överskjutande överbelastning.

Har överlastavgift påförts någon för färd med visst fordon och skall sådan avgift påföras honom för färd som företagits med samma fordon inom ett år efter den tidigare färden, utgår avgiften med 50 procent högre belopp än som annars skulle ha blivit fallet. Överlastavgift påförs för bil, ägaren, och för släpvagn, ägaren av den bil som släpvagnen drages av. I fråga om bil som innehas på grund av avbetalningsköp anses innehavaren som ägare. Avgiften påförs oavsett om straff ådöms för överlasten.

Beslut om påföring av överlastavgift meddelas i fråga om här i landet registrerat fordon av länsstyrelsen i det län där den i bilregistret antecknade ägaren har sin adress enligt registret. I fråga om andra fordon påförs avgiften av länsstyrelsen i Stockholms län.

I motionerna 1974: 317 och 1974: 483 yrkades att överlastavgift må efterges då särskilda omständigheter föreligger. I motionerna framhölls svårigheterna att i fråga om vissa lastslag mera noggrant bestämma lastvikten eller att få en jämn fördelning av denna vikt på fordonens axlar. Svårigheterna kan enligt motionärerna bero på — förutom lastens be-

skaffenhet — att godsavsändaren lämnar oriktig viktuppgift. Vidare kan problem uppkomma i samband med successiv lastning och lossning vid transport av gods i containers och slutna behållare. Slutligen pekas i motionerna på att föraren kan välja en annan färdväg än den som angivits i lämnade instruktioner och därigenom kan komma att färdas på en väg med sämre bärighet än som avsetts.

I sitt betänkande (TU 1974: 4) i anledning av bl. a. nämnda motioner anförde trafikutskottet att erfarenheterna hittills av lagen om överlastavgift — såvitt utskottet erfarit — ger vid handen att de förväntningar som knutits till avgiftssystemet i stort sett infriats. Utskottet hänvisade till att rikspolisstyrelsen ansett sig kunna konstatera en kraftig nedgång av antalet överlaster efter lagens ikraftträdande. Utskottet fann det ej heller aktuellt att ompröva sina tidigare ställningstaganden (TU 1972: 13, 1973: 4) att ett system med överlastavgifter bör finnas.

Utskottet anförde vidare att de i motionerna angivna problemen behandlades av utskottet även åren 1972 och 1973. I viss utsträckning har de — t. ex. i fråga om oriktiga uppgifter från godsavsändaren — kunnat lösas genom att det ekonomiska ansvaret för överlastavgiften avtalsvägen flyttas över på avsändaren. Enligt vad utskottet erfarit har vidare under senare tid en del vägar och broar ombyggt eller förstärkts, vilket fått till följd att lokala trafikföreskrifter meddelats om högre tillåten belastning på dessa än 8 tons axeltryck och 12 tons boggitryck. Vägverket har — fortsatte utskottet — ansett det vara nationalekonomiskt försvarbart att bärighetsreserverna utnyttjas även om detta medför snabbare förslitning av vägar och broar. Med hänsyn till svårigheterna att närmare bedöma lastvikten innan fordonsparken utrustats med lastindikatorer framhöll utskottet också att en betydelsefull utveckling pågår på detta område både när det gäller att utrusta terminaler och större grustäcker med stationära vågar och i fråga om utprovning och användning av lastindikatorer på lastfordonen.

Utskottet fann att nämnda omständigheter är ägnade att nedbringa antalet överträdelser av belastningsbestämmelserna. Risk föreligger dock enligt utskottets mening alltså för sådana överträdelser beträffande vilka ett påförande av överlastavgift ter sig stötande ur rättssäkerhetssynpunkt eller eljest framstår som uppenbart orimligt. Utskottet fann det därför i likhet med vad motionärerna anført vara nödvändigt att bestämmelserna kompletteras med en föreskrift av innebörd att avgiften må efterges eller nedsättas då särskilda omständigheter därtill föranleder. I sammanhanget nämnde utskottet att i motsvarande norska avgiftsbestämmelser en föreskrift av liknande karaktär införts. De överträdelser som mer eller mindre förorsakas av en myndighets åtgärder eller brist därpå kräver enligt utskottet särskilt beaktande. I förening med särskilda omständigheter bör även de av motionärerna anförda förhållandena beaktas. Utskottet betonade vidare vikten av att ifrågavarande bestämmelse ut-

formas på sådant sätt att lagen om överlastavgift även i fortsättningen effektivt kan fylla sin uppgift att motverka överträdelser i fråga om tillåtna laster.

Enligt utskottets mening bör bestämmelsen ha följande lydelse: "Överlastavgift må efterges eller nedsättas då särskilda omständigheter föreligger." Utskottet ansåg att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att utarbeta erforderliga lagändringar och utforma de förslag i övrigt som erfordras till följd av det sagda och att förslag borde föreläggas riksdagen snarast möjligt och senast under hösten 1974.

Trafikutskottet hemställde att riksdagen skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande ändring av lagen om överlastavgift. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 1974: 38).

Under hänvisning till det anförda förordar jag att i lagen om överlastavgift tas in en bestämmelse som ger möjlighet att nedsätta eller efterge avgift då särskilda omständigheter föreligger.

Vilken myndighet som på sikt skall pröva fråga om nedsättning eller eftergift torde ej vara möjligt att ange nu. Det bör överlåtas på Kungl. Maj:t att senare ta ställning till detta. För att åstadkomma en enhetlig praxis bör prövningen inledningsvis ankomma på Kungl. Maj:t.

I förevarande sammanhang vill jag även föreslå redaktionella ändringar i lagen om överlastavgift i syfte att anpassa bestämmelserna till vägtrafikskatteförordningen (1973: 601) som ersatt förordningen (1922: 260) om automobilskatt.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft en vecka efter den dag, då de utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Vidare bör införas en övergångsbestämmelse av innebörd att de nya bestämmelserna skall tillämpas även i fråga om avgift som påförts före ikraftträdandet.

Vid mina överväganden har jag samrått med chefen för finansdepartementet.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom kommunikationsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1972: 435) om överlastavgift.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

